

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institvtione Salomonis

Musart, Charles

Dvaci, 1633

Cap. IV. Delectus sociorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49007)

Delige, quos diligas. 16. f.

SYMBOLI EXPLICATIO.

Miscentur passim bonis mali, non est aliter hic Mundus; ut in arcis grana & paleæ: Pavonis ad solem superbè se rotantis pedes tangit demisso capite modesta ovis. Lascivius foetet caper prope ripam, ubi niuet purus olor, ipse dente minax aper horret in sylvis, in quibus cornutus licet cœruus, non difficulter tamen mansuescit.

Magnâ hic arte opus, ut deligas, quos diligere sine nocumento possis, sumasque tibi eos, quorum consortione evadas melior. Mercurius ipse, licet calliditate valeat, vix hîc valeat

let satis; Salomone opus est.

Exemplorum, confortio-
numq; vis tanta, quanta maxi-
ma, id in vtramque partem,
quid valeat vsus magister pri-
dem docuit: ijs similior enades
quibus te applicueris, ater, al-
buseris; prout fuerit paries, cui
latus affricueris, lanæ imbibunt,
inficiunturq; prout purpura-
rij intinxerint.

CA-

CAPVT QVARTVM.

Delectus sociorum.

M O N I T V M.

Bonis te socijs adiungito, ab impro-
bis caueto.

S A L O M O N.

*Vi cum sapientibus gradi-
tur, sapiens erit: amicus
stultorum, similis efficietur.*
Prouerb. 13.

*Si intrauerit sapientia cor tuum, &
prudencia seruabit te, vt eruaris à via
mala, ab homine, qui peruersa loquitur:
qui relinquunt iter rectum, & ambu-
lant vias tenebrosas; qui latantur cum
malefecerint & exultant in rebus pessi-
mis: quorum via peruersa sunt, & in-
fames gressus eorum. Prou. 2.*

Fili

*Fili mi, si te lactauerint peccatores,
ne acquiescas eis. Si dixerint; veni no-
biscum, insidiemur sanguini; sortem mit-
te nobiscum, marsupium unum sit om-
nium nostrum. Fili mi ne ambules cum
eis. Proù. i.*

MENTIS SALOMONICÆ

INTERPRETATIO.

§. I.

Vis sociorum in utramque partem.

Epist. 9.
ad Lucil.

Homo quidem animal est sociale,
vitæ victusque communis amans:
hinc enim existit studium illud homini
tam innatum asciscendorum tum socio-
rum, tum amicorum; Quomodo, ait Sene-
ca, hominem homini natura conciliat: sic in-
est huic quoque rei stimulus qui nos amicitia-
rum appetentes faciat. Verùm hic statim
cautio illa adhibenda: ne, ut in quem-
cumque forte incideris, ei te mox adiun-
gas: neve amicitiam consuas, quæ tibi
subito diffuenda sit. Quâ de re idem Se-
neca

neca sapienter Lucilium suum admonet. Epist. 3.

Diu cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit: diu ante, inquit idem, Circum- Epist. 19.

spiciendum est, quibuscum edas & bibas. Solonis Salamini istud celebratur: ne statim quosvis in intimam familiaritatem admittito, hoc verò Chilonis Lacedæmonij, Amici habitum indolem, mentemq; aliorum explora: quos duos viros meritò Græcia in sapientum numerum retulit. Plutarchus

æquè sapienter, primum probandi, antequam adsciscantur in amicitiam: sicut numisma, ita Amicum oportet habere, antequam usus postulet, probatum: alioqui idem nobis De Adul. lat. inter. nose.

usu veniet, quod is, qui gustato demùm veneno, sentit id esse lethale, iudiciumq; ipsum hoc suo constat exitio. Itaque plurimum interest, quibuscum affueveris: Sumuntur à

conuersantibus mores (ait iterum Seneca) Lib. 3. de

& ut quedam in contactos corporis vitia tra c. 7.

transiliunt: ita animus mala sua proximis

tradit: eadem ex aduerso ratio virtutum est:

ut omne, quod secum habent, intingant. Nec

tam valetudini prossi utilis regio & salubris

celum, quàm animis parùm firmis in turba

meliorum verari. Atque huc tandem per-

tinet monitum istud Salomonis: qui cum

sapientibus graditur sapiens erit, amicus stul-

torum similis efficiet et.

§. II.

Mali mores facilis imbibuntur.

Ser. 98. in
cant.

PORRò esse solet in malorum, quàm in bonorum societate ad mores communicandos vis quædam maior & perniciosior: primùm enim plures ferè mali socij passim incurrunt, quàm probi: quemadmodum S. Bernar. his verbis admonuit: *Spina est falsus frater, spina vicinus est malus: sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. O candens lilium! ô delicate flos! increpauli & subuersores sunt tecum: vide quomodo cautiè ambules inter spinas: totus mundus plenus est spinis.* Ita facile fit ut incautus Adolescens in vepreto tot interfentes versatus miserè laceretur, aut etiam cruentetur. Accedit præterea: ut naturæ nostræ quadam imbecillitate & corruptelâ in deterius semper magis propendeamus. quò fit, ut nullo negotio, cum ad naturalem illam infirmitatem sociorum quoque improborum tum verba tum exempla, id est, duæ fortissimæ ad concutiendum machinæ accesserint, in loco potissimum, ubi versamur, difficili & lubrico: repente in præcipitium propellamur. neque verò in nobis tantum,

tum, sed in cæteris quoque rebus ducen-
 dorum vitiorum facilitatem æquè cerni-
 mus: vnus porci prurigne grex vniuer-
 sus inficitur: & vna ab vna conspectâ li-
 uorem trahit. At quantum insit virium
 in improborum consortione nemo me-
 lius S. Augustino intellexit. *Solus, ait ipse, Lib. 2.
 non facerem, sed cum dicitur, eamus, facia- confess.
 mus, & pudet non esse impudentem. Quod c. 9.*
 de furto illo confitetur Augustin. idem
 quoque in alijs vitijs plerumque accidit,
 vt quos de se sola flagitia minimè mo-
 uent, iidem tamen sociorum impulsione
 in fædissimum lutum deiici se permit-
 tant. Quàm multos ipsi partim ex alijs
 audiuius, partim etiam oculis despexi-
 mus, qui in alijs vrbibus, quamdiu aut
 soli, aut cum socijs saltem minimè ma-
 lis, viuerent: vitam duxerunt propè An-
 gelicam: postquam in Academias, tan-
 quam in tempestuosum mare, delati &
 ad infames improbarum societatum sco-
 pulos allisi sunt; non modò audierint:
 sed didicerint, fecerintque, & quidem
 palam atque sine fronte: quæ antea vel
 tenuissimè cogitare, non dico perpetra-
 re, propositis quantumcunque minis
 detrectassent?

E

§. III.

§. III.

*Primum improborum sociorum genus,
apertum.*

SOciorum autem malorum vniuersim
duo sunt genera, eaque peritissimus
Adolescentiæ instructor Salomon non
obscurè notat. Primum est eorum, qui
non quasi aliud agendo: sed ex professo
ad flagitia sollicitant: hi prima fronte
pudore omni valere iusso nuda scelera
exponunt, venditant, & absque insinua-
tione statim commendant, dæmone ma-
lo nequiores, qui etsi tenebrio sit, se ta-
men plerumque in Angelum lucis trans-
format. In huiusmodi publicos impro-
bitatis professores inciderat olim Augu-
stinus Adolescens. *Audiebam eos, inquit,
cantantes flagitia sua, & tanto gloriantes
magis, quanto magis turpes essent, & libebat
facere non solum libidine facti: verum et-
iam laudis. Fingebam me fecisse quod non fe-
ceram, ne viderer abiectior, quò eram inno-
centior; & ne vilior haberer, quò eram ca-
stior.* hos nebulones tam perditè nequam
ut declines ac fugias; hortatur ista sen-
tentia. Si intraverit sapientia cor tuum, &
prudentia, seruabit te: ut eruaris à via mala,

In con-
fess. lib. 2.
c. 3.

ab

ab homine qui perversa loquitur; & quidem palam: neque enim dissimulant & agunt, sed cum ex industria rectum virtutis iter reliquerint, læri & alacres volitant per planas, & apertas vias tum errorum tum vitiorum; quantumvis tenebrosa eæ sint, periculorumque plenissimæ, perversa, infames. Quæ porro ista tam demens insania? latantur interim, cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis. Dum autem rident, tripudiant, saltitant, simul pessimè pereunt. Sic memorant, qui sardoam herbam mandunt, aut potant, ridentium in morem labra deducere, quasi rideant: interim dum quasi rident, reuera moriuntur. Sardonium iste est risus. Scribit præterea Strabo in Gambyfena, iuxta flumen Alazonium, Arancorum quoddam genus esse, qui si quem momorderint, ad saltandum concitant tamdiu, dum vis veneni in cor peruaserit; tum verò eneant. Ita illi, dum inter festiuos cantus & insignes impudentium sociorum triumphos exsiliunt, & saltatorium illum suum orbem iactabundi versant, repentino casu locum funestantes corruunt. Verùm frustra hic diutius versor: cum enim se ista nequitia publicet, & palam venenum suum prodat, difficilius persuadet, & facilius cauetur: nisi quis adeò iam sit per-

Lib. 11.
Geogr.

ditus, vt sibi etiam cum ipsis lupis vlu-
landum putet.

§. IV.

*Alterum sociorum genus, subdolum, fal-
lax, quæ in classe sunt Adulato-
res præcipuè vitandi.*

VEnio ad alterum sociorum impro-
borum genus, subdolum illud &
fallax: hi, ne quod sunt reuera, lupi ha-
beantur, ouinam pellem assuunt artifi-
ciosè, nequitiam obuelant suam: præ-
sertim si teprehenderint moribus suis
dissimilem. Primùm ergo ne flagitia nu-
dè irridenda proponant, studiosè cauèt,
imò subinde ad pietatem exstimulant,
commendantque rectè facta: ita in gra-
tiam amicitiamque irrepunt, tum vitia
aut virtutum pallio inuolunt, aut blan-
ditiarum promissionumque lenocinio il-
linunt, & sic suauiter instillant, lactant,
oblectant, denique lactando, oblectan-
doque miserabiliùs interimunt. Hac in
classe ferè sunt mures Academici; parasi-
tos & mensarum assecclas ita appello, Iu-
venes, quibus ea sola ars est & studium
aliena viuere quadra: aut si aliud nomen
malunt, Peduncali marini: pisces ij igna-
uissimi

uissimi sunt & stolidissimi, nisi quòd hoc sapiunt; delphinos ubiq; sectantur, & eâ prudentiâ tanquam locuplete mensa opiparè conuiuantur, imò pinguescunt. Isti Ælian. l. 9. c. 7. tamen non ut pisces mutiunt: sed loquaci facundiâ blandiuntur, & malesuadâ oratione pelliciunt præclari amicitiae simulatores, reuera hostes ac pestes: quos ut noris melius, en tibi tabella.

Vt cancer parasitus, nil est, nisi venter.

Corpus omne prospicit partes in omnes,

Bestia reptat dentibus amici circa sartaginem.

Atque ut se in culinam ollamque, inde in triclinium insinuent, ianuam blanditijs aperiunt: laudant ipsa etiam vitia, maximè si virtutum coloribus tingi possint. si habet quis nasum simum, appellât gratiosum: si aduncum, regium: si nigra est coma, xui animique viridem; si alba, filium Dei vocitant: prodigum, liberalem: timidum, cautum: temerarium, celerem: sordidum, frugalem: audacem, magnanimum. O lac ab vrsæ Tygridisq; vberibus propinatum! crudelitas est ista blandities, nocentiusque venenum, quo magis in lacteo potu bibitur: cùm enim (ut medici docent) tenuis subtilisque sit lactis natura, virus infusum intra sese totum excipit, atque haurit. Igitur non

Iud. c. 4.

iam lac; sed mors est, quantumcunque aureo gemmeoque poculo propinetur, Ducem Sisaram hîc cogita: ex acie fugiens oblatum per fraudem à lahele lactis simpulum avidè bibit: mox crasso illo, fumosoque liquore, post sudorem præsertim, fatigationemque in somnum soluitur, sopitus necatur, & quidem eius mulieris manu, quæ haustum propinarat. Idem nimirum laniones faciunt, victimam statim casuram manu vnâ palpant, alterâ iugulant. Igitur, *Fili mi*, (Salomonis enim alterum istud monitum est) *si te lactauerint peccatores, ne acquiescas eis*. Atq; lactantis quidem peccatoris nomen latè paret. Sed Adulatorem potissimum norat, inter simulatos socios, præcipuo studio Academicis Adolescentibus vitandum: eâ enim peste nullam esse aliam in vita humana capitaliorem sapientes omnes vno consensu monent. *Nulla* (inquit è sapiētibus quispiam) *sunt occultiores insidia, quàm hæ, quæ latent in simulatione officij: nam illum qui palam est aduersarius facile vitare possis. Troianus equus idèofefellit, quia formam misericordie mentitus est. Diogenes etiam verè dicere solebat nocentius esse incidere in Adulatores, quàm in Coruos, quod hi nisi cadaveribus non inhiant: isti etiam in viuos homines inuolant.*

lent. Bias denique rogatus quod animal omnium esset pertimescendum maximè, si de feris, inquit, agitur; Tyrannus: si de cecuribus Adulator. Quid ego sentiam si rogas? Adulator serpens est: blandè primum, & sine strepitu adrepit, vario colore illudit, sibilat, cantat, adlambit, tum è vestigio trifulcam linguam exerit, mordet, venenum vomit, perimit. Serpentinus illos Adulatorum sibilos apud Salomonem, magicamque simul incantationem audi. Quid solus agis, aut agitas, mi bone Adolescens, inquiunt, *veni nobiscum*: times? meritò id quidem facis, si solus: at multis te adiunge, nos turba sumus, nobiscum veni: pudet te scilicet; O ingenuum Adolescentem? at frustra erubescis: occultum erit facinus, quodcunque aggredimur: si sanguis petendus est, *insidiabimur*, fraude tegetur flagitium (si istud flagitium est:) non prodetur. Quid adhuc tergiuersaris, & differs? agedum iace nobiscum aleam & communem fortunam experire: & quoniam (vt verus fert adagium) amicorum omnia communia: si quid pecuniarum habes confer in symbolum: nos si quid aliunde numerum corraserimus, in communes loculos conijciemus. *Marsupium unum erit nostrum omnium.* Quid ad fallendum dici

potest accommodatius: est enim hæc oratio ex ipso genio, & Adolescentiæ moribus deprompta. Solent, quos necdum omnino depuduit, primum ad flagitia timere, mox erubescere: isti blandi oratores huic timori audaciam suggerunt, erubescentiæ securitatem obijciunt: atque ita suis armis virtutem omnem expugnant. nam si quis adhuc constantior adhæc Philosophiam & Iustitiam, virtutis denique studium curamque opponat: tum istud quod est apud Senecam fortiter obtrudunt. heus tu, inquit, *Virtus & Philosophia & Iustitia verborum inanium crepitus est: una felicitas est bona vita: facere omnia liberè, frui patrimonio. Fluunt dies, & irreparabilis vita decurrit: dubitamus quod inuat facere, & ætati non semper voluptates decerpitura, interim dum potest, dum poscit, ingerere?* hic adde, quæ de eodem argumento diuinè scripta sunt apud Plutarchum alterum insignem morum præceptorem. *Genus hominum, ait, Adulatoribus pestilentiuss nullum est, neque quod magis ac celerius iuvenes in perniciem præcipiter: illi enim & parentes & natos radicibus perdunt, & inter consulendum, escâ voluptatis difficulter evitabili illicientes, parentum senectutem iuxta & filiorum inuenturam dolorum plenam reddunt. Diuitibus liberis parentes*

Epist. 123

De educatione liberorum.

rentes sobrietatem commendant, illi ebrietatem: isti continentiam, hi libidinem; illi parsimoniam, hi prodigalitatem: industriam illi, hi ignaviam. Punctum aiunt, Assentatores temporis est vita nostra: frui eo, non abuti ad alias res convenit: quid attinet nos minas Paris curare? delirus est, & alterum pedem iam in sepulchro habet: mox illum sublimem arreptum efferemus: neque defunt ex ijs, qui & scorta submitunt, & nuptas prostituunt: & quæ parentibus erant senij viatica intervertant atque rapiant. Nihil in Academicorum Scurrarum, Parasitorum, Adulatorumque mores congruentius dicere Plutarchus; si nunc in Academijs nostris viveret: mirumque in modum illius verba cum similibus hominum oratione, quæ alio loco est apud sapientem, consentiunt: ita enim illi: *Exiguum & cum* Sap. c. 2.
radio est tempus vita nostra, & non est refrigerium in fine hominis, & non est, qui agnitus est reuersus ab inferis: quia ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuerimus: quoniam fumus flatus est in naribus nostris, & sermo scintilla ad commouendum cor nostrum: quæ extincta cinis erit corpus nostrum, & spiritus diffundetur tanquam molles aer, & transibit vita nostra, tanquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur, quæ fugata est à radijs solis, & à calore illius ag-
granata:

granata: & nomen nostrum obliuionem accipiet per tempus, & nemo memoriam habebit operum nostrorum. Umbra enim transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri: quoniam consignata est, & nemo reuertitur. Venite ergo & fruamur bonis que sunt, & utamur creatura, tanquam in inuentute, celeriter. Vino pretioso & unguentis nos impleamus, & non prætereant nos flos temporis. Coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertransseat luxuria nostra. Nemo nostrum exors sit luxuria nostra: ubique relinquamus signa latitiae, quoniam hac est pars nostra, & hac est fors. Hec, inquit ibidem Sapiens, cogitauerunt, & errarunt: excacauit enim eos malitia. Hic verò tota vocis contentione tibi, dum ista audis Adulatorum lenocinia, Academicæ Adolescens, iterum iterumque acclamandum: *Fili mi. si te lactauerint peccatores, ne acquiescas addendumque est illud, ne ambules cum illis.* Aded præsens est ex solo comitatu, lenique attactu periculum: in istiusmodi sociorum consortia aut contubernia ne teingere, amicitiamque multominus iunge: si iunxeris, non dico dissolue; sed abrumpe: Audio quid dicas: Amicus est, qui flagitium imperat: imperet Amicus, modò nihil turpe. An tu Adulatores in veris amicis numeras: ego

ego cenotaphia potius appellauerim; aureum amicitiae nomen foris ostentant, intus nihil amicitiae, ne cinerem quidem, retinent. Amicus? itane verò? atqui Amicus una rectè agere, non una peccare solet: alioquin si honestatis fines transiliendi: valet hinc Periculis ista exceptio, *Amicus usque ad aras*. Cum petitur quod bonâ conscientia concedi nequit, amicissimus pro hoste reputandus est Euangelij præcepto. *Si oculus dexter scandalizet te, erue eum, & proijce ab te*. Sit amicus iste oculo dextro carior, abige à te Christi baculo. *Vade post me Satana: scandalum est mihi*: aut hoc S. Agnetis flagello. *Discede à me pabulum mortis, fomes peccati*. Quod si canis impudens molestus esse pergat, tu contra perge obniti: *non faciam, latres & oblatres licet usque & usque*: at tam crudè non audeo. quid non audes? importune efflagitarum in consortio flagitium negare non audeo. Tu negare non ausis, & ausit quispiam rogare: at istud recogita, nimis verecundum esse adolescentem, quem malè suadentibus repugnare pudeat: istud etiam in mentem veniat, quod quidam olim scitè dicebat, Asiaticos ideò seruitutem unius hominis tulisse: quod nequirent liberè efferre unicam hanc syllabam, non; multos denique, quod

Matth. c. 5

Matth. c. 16.

Apud Plutarch.

De pndo-
revitioso.

Idem an-
thor.

In libro
Mariano.

quòd nescirent negare, quòd maximè ne-
gatum vellent, sæpe res suas, vitam, salu-
tem amisisse. Non omnis pudor est hone-
stus: audendum aliquid contra impuden-
tem. Ecce tibi Plutarchum: *Non oportet,*
inquit, nimium, ne amicis quidem, concede-
re: in cena tibi saturo aliquis præbabit: noli
verecundia incepta duculus vim tibi facere: sed
depone poculum: alius inter pocula poscit, ut
tesseris secum ludas: abijce inanem pudorem;
neque metue dicteria; & Xenophanem imita-
re. qui timidus dictus est à Leso Hermionensi:
quod ludere tesseris nollet, factus ad res inhone-
stas se timidissimum etiam esse. Incidisti in
garrulum, qui tibi inhaeret, ac te detinet: noli
vereri: sed præciso colloquio propera & age
quod capisti: pergit. Quid facies in ma-
gnis rebus, si non audes poculum præbentis
familiari repudiare, aut garruli prehensionem
effugere: sed nugatorem tibi insultare pateris,
non tantum animi habens: ut dicas, alias te
videbo, nunc non vacat. Hæc & plura de
eadem re alias te quoque monueram:
quare non ero in sociorum delectu præ-
cipiendo longior. neque tamen hic bre-
nior esse debui, quòd fere in hoc veluti
cardine Academici mei Adolescentis sa-
lus omnis versetur: nihil enim attinet
commemorare quam multi in Acade-
mijis improborum societate abducti, non
modò

modò temporis rei profectò pretiosissimæ, studiorumque: sed famæ præterea, fortunarum, vitæque ipsius miserabilem iacturam fecerint: plenæ sunt Academię eiusmodi casibus, funeribus, sepulchris fortunarũ, famæ, vitæ. §. §. quales deniq; socij deligendi. Igitur, *Tales habeto socios*, Ad Nepot.
ait S. Hieronymus, *quorum contubernio non infameris*. Appositè ad hoc dictũ olim In Apoph.
Hypocratides (ut est apud Plutarchũ) Lacon.
occurrenti Adolescenti, quem improbus quispiam ad flagitium insequabatur, ideoque in viri honesti occurſu colorem præ pudore mutanti, cum talibus, dixit, tibi ambulandum est, Adolescens, quibus cum visus colorem non mures. Sed pergit S. Hieronym. *Socij non ornentur veste, sed moribus, nec calamistro crispent comas: sed pudicitiam habitu polliceantur*. Sint primum in corporis cultu modesti, deinde ore nihil foradicum, turpe, incestum aut propudiosum sonet? postremo, quod maximè providendum est, non modò nihil improbè agant: sed virtutum omnium ornamentis eniteant. Istud generatim vno verbo præcipi potest. *Cum ijs versare, qui te meliorem* (addo & sapientiore) Senec.
facturi sunt: ut enim qui cum pharmacopolis frequens est, & multus; vnguenta redolet; ferrumque assiduo igne rubiginem
nem

nem exuit, & feræ ipsæ manu assuefactæ humanitatem quodammodo induunt: ita cum bonis vitia pones, & virtutem condocebere; cum malis contra virtute abire iussâ vitij consuesces. Atque istud erat, quod primum ac vltimum è Salomonis sensu in hac materia propositum esse debet. *Qui cum sapientibus graditur sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur.*

O R A T I O.

Pro fugienda improborum societate.

Omnipotens sempiterne Deus, qui Noëmum Patriarcham è communiperditorum perdendorumque hominum eluie mundiue diluuiò in arcam, tutissimum locum, cum paucis transmisti: quique Abraham puerum tuum de Vr impiorum Chaldæorum eduxisti, & Loth famulum tuum de Sodomorum turpissimo consortio, fœdissimo incêdio, per Angelum extraxisti: me quoque puerum ac famulum tuum ab improborum hominum cætu ac peste liberare digneris: non adhæreat vnquam mihi cor prauum, neque cum superbo oculo edam: sed eos peregrinationis meæ socios tribue,

bue, qui nusquam retardent iter meum
ad te: ut sic malorum calle vitato, bono-
rum hinc vitam & mores sequar, impro-
bisque post mortem à te, ad inferos abire
iussis, in societate proborum repertus
audire istud merear. Venite benedicti
Patris mei, neque vnquam ab ouium
tuarum grege, tuoque optimi pastoris
conspectu diuellar. Amen.

SYM